

El matrimoni impossible

Unió Mallorquina, el partit de M. Antònia Munar, cada dia sembla més lluny del PP. De claus per entendre aquest allunyament, i la consegüent possibilitat d'un acord de centre-esquerra per formar govern, n'hi ha moltes i, algunes, de ben antigues.

Si finalment, com sembla, és possible un govern progressista a Balears, amb el suport decidit d'Unió Mallorquina, el panorama polític insular canviarà radicalment. D'ençà la instauració autonòmica els conservadors han ocupat sempre el Govern balear. Ara, el PP és a punt de desallotjar la màxima institució balear si reïx una complicadíssima operació ordida, d'una banda, pels nacionalistes (UM ha ofert al PSM la possibi-

litat d'actuar conjuntament en les negociacions com un bloc nacionalista) i, de l'altra, l'esquerra (PSIB, EU-els Verds, i el Pacte d'Eivissa i Formentera). Fins i tot, si aquest esquema es trenca (a l'hora de tancar l'edició no sembla clar que acabi formant-se el bloc nacionalista) i la negociació s'estableix entre UM i l'esquerra (a la qual s'hi sumaria el PSM), les possibilitats d'un acord, tot i ser menors, encara serien molt més altes que no

un pacte entre el PP i UM. Per tant, com és ja prou conegut, tot està en mans d'UM. El partit de Maria Antònia no té dubte que vol enviar Jaume Matas i el PP a l'oposició. Sempre que sigui factible, és clar, una alternativa. La decisió final ja es veurà, però les raons per pensar que és impossible el *matrimoni* entre PP i UM semblen, a hores d'ara, molt evidents. Són raons que vénen de lluny. Tant com des dels mateixos inicis d'UM.

ARXIU / RAFA GIL

El precedent del Partit Popular, Aliança Popular (AP), afrontava el 1983 les primeres eleccions autonòmiques amb la pretensió de continuar omplint el buit deixat per UCD, que havia fracassat rotundament –no aconseguí cap escó per Balears– en les generals d'octubre de 1982. Però AP tenia un competidor. Una part del partit centrista havia creat Unió Mallorquina, seguint el qui havia estat el president del Consell General Interinsular i d'UCD, Jeroni Albertí, i president-fundador del nou partit –regionalista de centre– que es presentà públicament dos dies després d'aquelles eleccions que dugueren Felipe González a la Moncloa. En les eleccions autonòmiques de juny de 1983 PSOE i AP empataren a diputats i els cinc escons aconseguits per UM tenien la clau. Albertí dubtava, perquè sabia que a pesar de tenir un electorat que no era d'esqueres, si pactava amb la dreta l'espai polític propi se li estrenyia considerablement. Alertats pels dubtes d'Albertí, intervingueren diverses persones que forçaren una reunió a Madrid entre Cañellas, Matutes i Cristòfol Soler (per part d'AP) i Albertí, en el despatx d'un conegut financer d'ascendència mallorquina. Allà se signà el pacte UM-PP. Un document, per cert, que no s'ha fet públic mai perquè les parts acordaren deixar-lo dipositat a la caixa forta del banquer. Dotze anys més tard, el 1995, Jeroni Al-

Jaume Matas (a la dreta) ha subordinat el seu govern i la seva projecció política al seu amic i president valencià Eduardo Zaplana. Aquesta submissió es basa en les relacions personals entre els dos presidents, de fet, les seves esposes són família.

bertí explicà les raons d'aquell pacte: "Jo no era lliure perquè estava condicionat per motius econòmics." Així de clar. Fèlix Pons (el gran perjudicat pel pacte UM-AP com a cap de llista del PSOE) va qualificar diplomàticament aquesta pressió dels poders fàctics d'"interferència de poders extraparlamentaris en la vida política balear". Uns poders que tornaren a fer valer la seva força per evitar que UM donàs suport a una moció de censura contra Canellas (1984), que votàs contra el PP en una moció de confiança (1985), i en d'altres episodis menors. Sempre es produïa la mateixa característica: els poders fàctics donaven suport a AP per evitar de totes les maneres possibles un govern de centre-esquerra.

Conscient del perill d'absorció per part d'AP, Albertí va fer el 1988 un intent desesperat per reconvertir UM en una opció present a totes les Balears i amb la decidida pretensió que el congrés del partit d'aquell any ratificàs la voluntat de no ser un apèndix d'AP. Aleshores Canellas rebentà el partit. Per mitjà de *submarins* introduïts en UM provocà el rebuig a les tesis d'Albertí, qui, derrotat i humiliat, anuncià que acabaria la legislatura (era president del Parlament mercès al pacte UM-AP) però que després abandonaria la política. I així ho va fer. El 1991, amb una UM lliurada totalment al que ja era el PP, es va acordar una coalició pre-electoral. Però dins aquella UM rendida als conservadors hi havia un sector, el de Maria

Espirafocs

Que va obrir les portes a l'any 1980,
 Libreria general i infantil, dona cobertura a la comarca del Raiguer,
 organitza contacontes, presentacions de llibres, exposicions, etc...

Espirafocs

LLIBRES

Bisbe Llopart, 127 - Tel. i Fax: 971 50 25 35. 07300 Inca - Mallorca

Rosa Estarás, vice-presidenta del Govern balear. És una de les persones que s'assenyala com a responsable de la derrota del PP.

Antònia Munar (que era consellera de Cultura) que no veia amb bons ulls el que havia passat i que esperava el moment de reaccionar. Munar, al capdavant de la conselleria, aconseguí una imatge diferenciada del govern conservador, una cosa que treia de solc Canellas. I encara més, reorganitzà el partit i cercà els suports necessaris per pegar un cop de mà. Canellas, quan se'n va adonar, va fer l'impossible per tornar a rebentar l'operació de reeixida d'UM. Hi hagué trànsfuges, fugides de militants... però Munar seguia. Finalment, el setembre de 1992, Canellas destituí la consellera. Va ser l'inici de la guerra oberta. Munar, amb els pocs efectius de què disposava, intentà mantenir la presència territorial. El PP intensificà la captació de regidors i militants d'UM. La primavera de 1993 Munar aconseguia refundar UM com a partit nacionalista, liberal i de centre. La guerra era al màxim nivell de bel·licositat. Just abans de les eleccions de 1995 Canellas va fer aprovar en el Parlament (amb el vot a favor del PP i en contra de tota l'oposició) l'increment del 3% al 5% com el mínim per obtenir representació. Sabia que si UM hi entrava i el PP la necessitava, no la tendria. Efectivament, Munar aconseguí dos diputats, i a pesar que el PP es feia amb la majoria absoluta en el Parlament, la perdía en el Consell de Mallorca. UM no ho dubtà i acordà amb PSIB, PSM

ARXIU / JOAN CELIA

i EU el Pacte de Progrés. Els pitjors temors de Canellas es començaven a complir. Sabia que s'havia equivocat, i molt greument. El seu intent d'evitar una UM sobirana, però que al cap i a la fi hagués pogut ésser un aliat *natural*, havia ajudat a consolidar un partit clarament enemistat amb el PP.

Soler i Matas. Quan Canellas va ser obligat a dimitir per Aznar, arran de l'escàndol del cas Túnel de Sóller (juliol de 1995), Cristòfol Soler es va convertir en president del Govern balear. El tomb de Soler, que intentà convertir el PP en una opció clarament de centre, va preocupar UM. Per ventura el que no havia aconseguït Canellas, ho podria aconseguir Soler, perquè era evident

que podia tancar l'espai de creixement natural del partit de Munar. Però una vegada més el sector més dur del PP s'imposà i, fidel a la cegesa política que el caracteritza, obligà a dimitir Soler, que va ser substituït per Matas (juny de 1996). Un gravíssim error estratègic. Matas des de tot d'una assumí la idea del canyellisme de barrar el pas, ni que fos barroerament, a Munar i a UM. Assetjà i boicotejà tant com va poder el Consell de Mallorca. La pressió es va completar amb el tomb dretà i antinacionalista de Matas, auspiciat per les molt bones relacions que començà a mantenir amb Eduardo Zaplana, el president del País Valencià. Aquest tomb es va començar a evidenciar el 1997, quan Matas subordinà tota la seva política *exterior* a Zaplana; i durant el 1998 en va ser l'eclosió: el Govern balear s'afegia amb entusiasme al front del *levante* de Zaplana en contra de Catalunya. Matas no solament no ho amagava, sinó que deixava ben clar sempre que podia l'allunyament amb Pujol. Aquesta submissió de Matas a Zaplana es basa en les relacions personals entre els dos presidents, de fet, les seves esposes són família. A poc a poc, jugant a paddel i navegant per les Illes, les relacions es varen anar fent més i més intenses. Les ambicions de Zaplana en la política estatal i les bones connexions que té a Madrid feren pensar a Matas que tenint bo amb el Govern Aznar, a

✓ LLIBRERIA GENERAL

✓ LLIBRERIA DE TEXT

✓ EDUCACIÓ SECUNDÀRIA
BATXILLERAT
CICLES FORMATIUS

✓ UNIVERSITARI, DRET I FILOSOFIA

✓ ESPECIALITZADA EN LLIBRES D'ESCACS

**Libreria
Jaume de Montsó SA**

Passatge Joan XXIII, 1
Tel. i Fax 971 721931
07002 PALMA

✓ LLIBRERIA GENERAL

✓ LLIBRERIA DE TEXT

✓ EDUCACIÓ INFANTIL
SECUNDÀRIA
BATXILLERAT

✓ REEDUCACIÓ DE LECTURA, LLIBRES
SUPORT INFORMÀTIC
MATERIAL

✓ ESPECIALITZADA EN LLIBRES DE VIATGES

**Libreria
d'arc màgic**

C/ Jeroni Antich, 1
Tel. 971 712717
Fax 971 717809
07003 PALMA

través de Zaplana, res no li havia de preocupar a Balears.

En aquells moments, entre la tardor de 1997 i el començament de 1998, el president balear anà creant un grup reduït d'homes de confiança, que eren el vertader Govern de Balears. Uns pocs eren consellers, com el de Cultura i portaveu, Manuel Ferrer; el d'Economia, Antoni Rami; el de Medi Ambient i batlle d'Alcúdia, Miquel Ramis; i en menor grau, la vice-presidenta Rosa Estaràs. També feien part d'aquest grup el màxim responsable de l'aparell de propaganda, Javier Mato; i d'altres assessors de presidència, alguns amb càrrecs i algun altre extern a l'organigrama del Govern balear.

Aquest grup dissenyà una estratègia per aconseguir la majoria absoluta. Primer, una ofensiva publicitària com mai no s'havia vist a Balears, amb inversions en imatge del president que el diputat del PSIB Antoni Diéguez ha calculat en 1,5 milions de pessetes diàries. D'altra banda, amb una política d'ofegament absolut de tot aquell col·lectiu o entitat que no s'agonejà davant el seu poder: Obra Cultural Balear, GOB... I en tercer lloc, amb una incisiva campanya política contra tota l'oposició, externa i interna. L'externa era, òbviament, la representada pel Pacte de Progrés que governava el Consell de Mallorca, que va veure que el govern intentava *tapar* totes les seves iniciatives, fins el límit (com ja va informar en el seu moment aquest setmanari) que la creació de l'Espai Mallorca, a Barcelona, per part del Consell, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, es va haver d'enfrontar a les intenses pressions del Govern balear al català perquè no es dugués a la pràctica. A més, la crítica política de Matas al Consell era constant: "radicals", "fonamentalistes", els deia... Paral·lelament, Matas i el seu grup de poder intentaren exterminar tota divergència interna, fent pactes tàctics que després traïa per anul·lar els seus adversaris. Així, s'ha

guanyat l'animadversió tant del sector canyellista com del vergerista. Però sabia que el suport de Madrid aconseguit via Zaplana el vacunava contra rebel·lions internes. Canellas abandonà i Verger callà. Verger, fins i tot, va haver d'aguantar que Matas, la setmana final de campanya, anunciàs que volia substituir-lo com a president del PP balear en el congrés previst per la tardor.

En aquestes circumstàncies, Matas s'ho jugava tot a una carta: la majoria absoluta. Si no l'aconseguia, sabia que seria complicat que UM pactàs amb ell perquè els punts, senzillament, no existeixen. I si havien de passar a l'oposició, aleshores allà els esperarien els seus enemics interns, amb Canellas al capdavant, disposats a tallar caps. Els pitjors temors de Matas semblen a punt de confirmar-se.

Manuel Ferrer, portaveu del Govern balear. Un dels responsables del desastre electoral.

Miquel Payeras

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. i fax 971 713821
07002 Palma de Mallorca
quart-creixent@palma.infotelecom.es

**LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS CATALANS**

**LLIBRES INFANTILS
I JUVENILS**

LLIBRES DE TEXT.

DISCOS I CASSETS

VÍDEOS EN CATALÀ

**SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS**